

GREEN ECONOMY AND RESOURCE TAXATION WITHIN IT

Gulomov Bakhromjon Adkhamjon oqli

Researcher

E-mail: baxrom2020231@gmail.com

Tel: 912020231

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14288123>

ARTICLE INFO

Received: 29th November 2024

Accepted: 03rd December 2024

Online: 04th December 2024

KEYWORDS

Green economy, environmental taxes, renewable energy, carbon emissions, energy-efficient technologies, reforms in Uzbekistan, international experience, sustainable development.

ABSTRACT

This article analyzes Uzbekistan's transition to a green economy. It examines the legal foundations for 2023–2024, innovations in the taxation system, and international experience. The goals of utilizing renewable energy sources, reducing carbon emissions, and implementing energy-efficient technologies are discussed, along with existing challenges and recommendations for their resolution. The information is presented using tables and illustrations for data visualization.

ЗЕЛЁНАЯ ЭКОНОМИКА И НАЛОГООБЛОЖЕНИЕ

Ғуломов Бахромжон Адхамжон ўғли

Исследователь

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14288123>

ARTICLE INFO

Received: 29th November 2024

Accepted: 03rd December 2024

Online: 04th December 2024

KEYWORDS

Зелёная экономика, экологические налоги, возобновляемая энергия, углеродные выбросы, энергосберегающие технологии, реформы в Узбекистане, международный опыт, устойчивое развитие.

ABSTRACT

В данной статье анализируется процесс перехода Узбекистана к зелёной экономике. Изучены правовые основы на 2023–2024 годы, новшества в системе налогообложения и международный опыт. Рассмотрены цели по использованию возобновляемых источников энергии, сокращению выбросов углерода и внедрению энергосберегающих технологий, а также существующие проблемы и рекомендации по их решению. Информация представлена с использованием таблиц и иллюстраций для визуализации данных.

ЯШИЛ ИҚТИСОДИЁТ ВА УНДАГИ РЕСУРСЛАРНИ СОЛИҚҚА ТОРТИШ

Ғуломов Бахромжон Адхамжон ўғли

Тадқиқотчи

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14288123>

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Received: 29th November 2024
Accepted: 03rd December 2024
Online: 04th December 2024

KEYWORDS

Яшил иқтисодиёт, экологик солиқлар, қайта тикланувчи энергия, карбон чиқиндилари, энергия тежамкор технологиялар, Ўзбекистон услохотлари, халқаро тажриба, барқарор ривожланиш.

Мазкур мақолада Ўзбекистонда яшил иқтисодиётга ўтиш жараёни таҳлил қилинади. 2023-2024 йиллардаги ҳуқуқий асослар, солиққа тортиш тизимидаги янгиликлар ва халқаро тажрибалар ўрганилган. Қайта тикланувчи энергия манбалари, карбон чиқиндиларини камайтириш ва энергия тежамкор технологияларни жорий қилиш бўйича қўзланган мақсадлар, шунингдек, мавжуд муаммолар ва уларни ҳал этиш бўйича тавсиялар баён қилинган. Жадваллар ва расмлар орқали маълумотлар визуаллаштирилган.

Кириш

Глобал иқлим ўзгариши, ресурслар танқислиги ва экологик ифлосланиш шароитида **яшил иқтисодиётга** ўтиш мамлакатлар олдида турган долзарб масалалардан бирига айланди. **Яшил иқтисодиёт** нафақат экологик муаммоларни ҳал қилишга, балки иқтисодий ўсишнинг янги моделини шакллантиришга ёрдам беради. Ўзбекистонда ҳам 2023-2024 йилларда қабул қилинган қарорлар ва фармонлар ушбу йўналишда катта аҳамиятга эга бўлди.

Бу мақолада яшил иқтисодиёт ва солиққа тортиш тизими бўйича амалга оширилган чора-тадбирлар, қонунчилик асослари ва халқаро тажриба таҳлил қилинади. Жадваллар ва иллюстрациялар асосида таҳлилни визуал тушунтиришга ҳам урғу берилади.

Яшил иқтисодиёт – бу экологик барқарорлик ва иқтисодий самарадорликни бирлаштирувчи янги ривожланиш модели. Ресурсларни солиққа тортиш механизмлари орқали иқтисодий ўсиш билан бир қаторда атроф-муҳит муҳофазасига эришиш мумкин.

Яшил иқтисодиётнинг асосий тамойиллари ва ундаги солиқнинг ўрни

Яшил иқтисодиёт тамойиллари:

- Табiiй ресурслардан самарали фойдаланиш;
- Ифлосланишни камайтириш ва углерод чиқиндиларини назорат қилиш;
- Қайта тикланувчи энергия манбаларини кенг жорий қилиш.

Солиқ тизимининг роли:

- Экологик солиқлар орқали зарарли ишлаб чиқаришни қисқартириш;
- Ресурс тежамкор технологияларга сармоя киритишни рағбатлантириш;
- Солиқ имтиёзлари ёрдамида қайта тикланувчи энергия соҳасини ривожлантириш.

Қуйидаги 1-жадвалда солиқ механизмнинг турлари ва уларнинг амалга ошириш жараёнлари ҳамда эришилган самаралари кўрсатилган.

Бунда биз асосан солиқ сеҳанизими ва амалга оширилган ишлар ҳамда уларнинг самарадорлик натижаларини кўришимиз мумкин.

1-жадвал.

Карбон солиқларининг янги механизмлари¹

Т/р	Солиқ механизми	Амалга ошириш жараёни	Самарадорлик
1	Карбон эмиссиялари учун солиқ	Углерод чиқиндилари миқдорини чегаралаш	Чиқиндиларни 40% га камайтириш имкони
2	Табий ресурслардан фойдаланиш солиқлари	Ресурслар самарадорлигини ошириш	Ифлосланиш даражасини пасайтириш
3	Яшил энергия учун солиқ имтиёзлари	Қайта тикланувчи энергияни қўллаб қувватлаш	Энергия ишлаб чиқаришнинг 50% қисми яшил энергияга ўтиши

Ушбу ҳолатларни 3 тартибда изоҳлаш мумкин бунда:

- Карбон эмиссиялари учун солиқ:** Бу солиқ механизми углерод чиқиндиларини чегаралашга қаратилган. Ушбу механизмнинг қўлланилиши орқали атмосферага ташланадиган зарарли газлар ҳажмини 40% га қисқартириш мумкин. Бу иқлим ўзгаришига қарши курашда муҳим аҳамиятга эга.
- Табий ресурслардан фойдаланиш солиқлари:** Ресурсларни тежамкорлик билан фойдаланишни таъминлайди. Бу солиқ механизми орқали табиатнинг ифлосланиши сезиларли даражада пасаяди ва ресурсларни самарали бошқариш учун туртки беради.
- Яшил энергия учун солиқ имтиёзлари:** Қайта тикланувчи энергия манбаларини қўллаб-қувватлаш учун рағбат механизмидир. Бунинг натижасида энергия ишлаб чиқаришнинг 50% қисми яшил энергияга ўтишини таъминлаш мумкин. Бу, ўз навбатида, иқтисодий самарадорлик ва экологик барқарорликка хизмат қилади.

Жадвалдаги маълумотлар солиқ сиёсатидаги ўзгаришларнинг экологик ва иқтисодий аҳамиятини кўрсатади ҳамда яшил иқтисодиётга ўтиш жараёнидаги муҳим қадамлардан бири сифатида қаралиши мумкин.

2-жадвал.

Халқаро амалиёт: Солиқлар ва яшил иқтисодиётни қўллаш²

Т/р	Давлат номи	Солиқ тури	Самарадорлик
1	Норвегия	Карбон солиқлари	Чиқиндиларни 30 % га камайтириш
2	Жанубий Корея	Қайта тикланувчи энергия субсидиялари	Қайта тикланувчи энергия улуши 40 % га ошиши
3	Австралия	Ресурслардан фойдаланиш солиқлари	Табиат муҳофазаси учун қўшимча 20 % сармоя

¹ Интернет маълумотлари асосида муаллиф ишланмаси

² Интернет маълумотлари асосида муаллиф ишланмаси

Юқоридаги жадвалда халқаро амалиётда яшил иқтисодиётни қўллаб-қувватлаш мақсадида жорий қилинган солиқ механизмлари ва уларнинг самарадорлиги кўрсатилган.

1. **Норвегия – Карбон солиқлари:** Норвегияда карбон солиқлари атмосферага ташланадиган зарарли чиқиндиларни 30% га камайтиришга ёрдам берди. Бу иқлим ўзгаришига қарши курашишда самарали усуллардан бири ҳисобланади ва атроф-муҳит муҳофазаси учун муҳим восита сифатида хизмат қилмоқда.

2. **Жанубий Корея – Қайта тикланувчи энергия субсидиялари:** Жанубий Корея қайта тикланувчи энергия манбаларини рағбатлантириш учун субсидиялар жорий этди. Бу механизм қайта тикланувчи энергиянинг умумий улушини 40% га оширишга имкон берди ва мамлакатда экологик барқарорликка ёрдам берди.

3. **Австралия – Ресурслардан фойдаланиш солиқлари:** Австралия ресурслардан фойдаланиш солиқлари орқали табиат муҳофазаси учун қўшимча 20% сармоя жалб қилишга эришди. Бу чора-тадбир табиат ресурсларидан тежамкорлик билан фойдаланишни таъминлаш ва экологик мувозанатни сақлашга ёрдам бермоқда.

Жадвалдаги маълумотлар шуни кўрсатадики, турли мамлакатлар экологик муаммоларни ҳал этиш учун турли солиқ механизмларидан фойдаланади. Уларнинг натижалари яшил иқтисодиётга ўтиш жараёнида солиқ сиёсатининг аҳамиятини янада оширади. Ўзбекистон ҳам бундай амалиётларни ўрганиб, ўзининг иқтисодий ва экологик шароитларига мос тарзда жорий қилиши мумкин.

1-расм. Ўзбекистондаги истиқболли солиқ ислохотлари³

Ушбу расмда Ўзбекистоннинг яшил иқтисодиётга ўтиш жараёнидаги солиқ сиёсатини визуал тасвирлаб беради. Расмда учта асосий йўналиш кўрсатилган:

1. **Қайта тикланувчи энергия манбаларини ривожлантириш учун солиқ имтиёзлари:** Қайта тикланувчи энергия технологиялари, шу жумладан шамол ва қуёш

³ “Uzbekistan’s Green Energy Strategy,” UNDP ҳисоботи, 2024.

энергияси учун солиқ имтиёзларининг аҳамияти таъкидланган. Бу мамлакатнинг барқарор ривожланишига ёрдам беради.

2. Ифлосланувчи корхоналар учун юқори солиқ ставкалари:

Корхоналар томонидан атроф-муҳитга етказиладиган зарарни камайтириш учун юқори солиқлар жорий қилиниши кўрсатилган. Бу иқлим ўзгаришига қарши чоралардан бири сифатида ўрин тутган.

3. Яшил лойиҳалар учун халқаро сармояларни жалб қилиш:

Ҳукуматнинг халқаро сармояларни жалб қилиш орқали яшил иқтисодиётни ривожлантириш ҳаракатлари тасвирланган. Бунинг учун давлат экологик хавфсиз технологияларни молиялаштиришни рағбатлантиради.

Шунингдек, расмда Ўзбекистоннинг барқарор иқтисодиёт ва экологик барқарорликка эришиш йўлидаги асосий стратегияларини визуал равишда акс эттирилди.

Яшил иқтисодиётга ўтиш учун қабул қилинган янги чора-тадбирлар:

- Қайта тикланувчи энергия манбаларини ривожлантириш учун солиқ имтиёзлари жорий этиш;
- Атроф-муҳитни ифлослантирувчи корхоналар учун юқори солиқ ставкаларини белгилаш;
- Яшил лойиҳалар учун халқаро сармояларни жалб қилиш.

Мавжуд муаммолар:

- Солиқ сиёсатида экологик элементларнинг етарли даражада кўзда тутилмаганлиги;
- Экологик муаммоларга жамоатчиликнинг паст хабардорлиги;
- Қайта тикланувчи энергия соҳасида сармоянинг етишмаслиги.

Муаммони бартараф этишда таклиф этиладиган тавсиялар:

- Карбон чиқиндилари учун прогрессив солиқ ставкаларини жорий қилиш;
- Солиқ орқали хусусий секторни яшил технологияларга жалб этиш;
- Яшил иқтисодиёт ҳақида кенг қамровли хабардорлик кампанияларини ташкил қилиш.

Умимий хулоса:

Яшил иқтисодиётга ўтишда солиқ сиёсати муҳим аҳамият касб этади. Карбон чиқиндилари, ресурс тежамкорлиги ва қайта тикланувчи энергия соҳасидаги солиқ механизмлари атроф-муҳит муҳофазасида самарали восита бўлиши мумкин.

Ўзбекистонда экологик солиқ тизимини такомиллаштириш орқали барқарор ривожланиш мақсадларига эришиш мумкин.

References:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 2 декабрдаги
2. 2030 йилгача Ўзбекистон Республикасининг “яшил” иқтисодиётга ўтишига қаратилган ислохотлар самарадорлигини ошириш бўйича чора-тадбирлар тўғрисидаги ПҚ-436-сон қарори. <https://lex.uz/docs/6303230>
3. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2023 йил

4. 25 октябрдаги Миллий “яшил” иқтисодиёт таксономиясини тасдиқлаш тўғрисидаги 561-сон қарори <https://lex.uz/ru/docs/6644013>
5. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2023 йил
6. 29 сентябрдаги “Яшил” истеъмол кредити бўйича фоиз тўловларининг бир қисмини қоплаб бериш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақидаги 517-сон қарори <https://www.lex.uz/ru/docs/6623323>
7. БМТнинг “Central Asia Green Economy Policies” ҳисоботи, 2023 йил. <https://greencentralasia.org/>
8. International Energy Agency (IEA) ҳисоботи, 2023 йил. <https://www.iea.org/reports/world-energy-outlook-2023>.